

Broj 85. Lipanj, 2010.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

Četiri ruke za jedno Aleluja?

Petar i Pavao, «apostolski dostojanstvenici» nisu bili neki blistavo skladni duet pobjednika. I prečesto su se sukobljavali, a ipak su ta toliko različita dvojica muškaraca bili u svojoj dubini jedno, jer su bili strastveno ukorijenjeni u Kristu. To je postalo vidljivo kada su njega umrli: Pavao od mača, a Petar s glavom na dolje na križu.

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš

Tel./fax: 051 785 050

E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net

www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Stipo Karajica, fra Vinko Jelušić,

Glavni urednik: Fra Anto Šimunović

Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Lektorica: Luca Koroman

Tiraž: 500 primjeraka

Tiska: "RC Print" Kotor Varoš

Časopis izlazi dvomjesečno

Primjerak besplatan

Misa na Markovo

25.4.2010. godine održali smo proljetni blagoslov polja na naša tri groblja. Slavili smo svete mise na groblju u Čepku, Sokolinama i Vrbanjcima. Obredi s blagoslovom polja slave se od davnina po grobljima, tako da svako selo ima svoj blagoslov. Kako se u našem kraju oduvijek živjelo od zemlje i svoga rada, s puno pouzdanja u Božje providenje molilo se da Bog sačuva usjeve i podari rodnu godinu.

“Od kuge, gladi, rata, munje, grada i zla vremena, oslobodi nas, Gospodine”... Tako se molilo i još moli u našim grobljima.

Najposjećenije groblje bilo je groblje u Čepku. Misu na groblju u Čepku i Vrbanjcima s blagoslovom polja predvodio je župnik fra Anto Šimunović. Vjernici su slijedili svećenika i tako u procesiji uz litanije svih svetih obišli cijelo

groblje. I danas je ostao običaj da se ide rodbini na ručak, u selo u kojem je blagoslov, ali sve je to manje nego prije, nažalost imamo manje užinara nego prije kad nismo imali svega i

svačega kao danas.

Njih desetak se skupilo i na groblju u Sokolinama gdje je blagoslov i misu održao fra Marko Bandalo, župnik sokoljske župe.

Viki

Misa i kr{tenje na groblju Orahova

Proljetni blagoslov polja i misa na groblju Baščina i groblju Orahova održani su 1.svibnja. Misno slavlje i blagoslov polja na groblju Baščina predvodio je fra Stipo Karajica uz koncelebraciju fra Pere Karajice.

Na groblju Orahova misno slavlje i proljetni blagoslov polja predvodio je fra Marko Bandalo. Taj dan pored obavljenog blagoslova polja fra Marko je krstio i dvoje djece Pere Marića, koji sa suprugom i troje djece živi u Donjoj Orahovi. Djeca se krste u vjeri Crkve što je ispovijedaju roditelji, kumovi i ostali prisutni. Krštenjem djeca ulaze u zajedništvo s Bogom - postaju djeca Božja, i Crkvom -zajednicom vjernika. Krsni kumovi Jure i Ivane, Marijan i Mara Miškić potrudili su se da sve prisutne dobre ugoste tako da je slavlje

nastavljeno i poslije mise.

2. svibnja održana su misna slavlja s Blagoslovom polja na Rokovu groblju i u Bilicama Na

oba groblja skupio se lijep broj vjernika. Znak da svi oni drže do svojih najmilijih pokopanih na tim grobljima.

Viki

Proslava Blagdana sv. Leopolda Mandića

Blagdan sv. Leopolda Bogdana Mandića obilježili smo 12. svibnja slaveći svetu misu u 11.00 sati u filijalnoj crkvi u Zabrdi. Misno slavlje predvodio je fra Marko Bandaló koji je govorio o svetom Leopoldu i njegovu životu. Svećenik, fratar-kapucin, rođen u Hercegovini 12.05.1866. umro u Padovi 30. srpnja 1942. Čovjek molitve i pokore za jedinstvo Crkve. Ispovjedaonica mu je bila prvi dom. Svetim ga je proglasio papa Ivan Pavao II. 16.10.1983. Sveti je Leopold zadnjih četrdeset godina svoga života proveo u Kapucinskom samostanu u Padovi ispovijedajući vjernike satima. Pohodili su ga tzv. mali ljudi, ali i ugledni građani: radnici i industrijalci, studenti i profesori, intelektualci, vojnici i časnici te časne sestre redovnici, svećenici pa i biskupi. U potpunosti je bio predan ispovijedanju jer za njega je ispovjedaonica bila mjesto ekumenskog djelovanja. Molio je ustrajno da svi budu jedno. Iz rodnog Hercegovina ponio je podjelu kršćana na rimokatolike i

pravoslavce kao ranu. Ta rana ga je pekla i požrtvorno se trudio zaliječiti je, pa se zalagao za jedinstvo kršćana. Uz ljubav prema svojoj domovini gajio je i ljubav prema svim slavenskim narodima te prema svojoj novoj domovini Italiji i njezinu narodu. Smrt ga je sustigla 30. srpnja 1942. kada se oblačio za

svetu misu, koju nikako nije propuštao. U jednom trenutku obuzela ga je samrtna slabost, a on je umirući izgovarao riječi molitve Zdravo Kraljice.

Misnom slavlju nazočio je veći broj vjernika, a mnogi su pristigli iz Hrvatske.

Viki

Spasovo u Zabrdu

Uzašašće ili Spasovo je kršćanski blagdan, koji slavimo 40 dana poslije Uskrsa. Prema Bibliji, a Isus je 40 dana poslije uskrsnuća ostao na zemlji. Na 40. dan javio se svojim učenicima u Jeruzalemu. Rekao im je, da ostanu u gradu i čekaju dolazak Duha Svetoga. Zatim ih je poveo na Maslinsku goru. Tamo

je podigao ruke i blagoslovio ih. Počeo je uzlaziti na nebo, a oblak ga je zaklonio i više ga nisu vidjeli. Isus je uzašao na nebo, gdje sjedi s desna Bogu Ocu. Dok su apostoli gledali na nebo, pokazala su im se dva anđela u bijelim haljinama i rekli: „Ovaj Isus, koji je uzašao na nebo, tako će opet doći kao što ste vidjeli, da je otišao na

nebo.” I mi smo proslavili Spasovo, fra Marko je svetu misu slavio u 11,00 sati na groblju Zabrdi, a u 13 sati na starom groblju Rujevica. Ujedno je obavljen i proljetni blagoslov polja. Vrijeme koje je bilo čas kišovito čas sunčano nije spriječilo mnoge naše župljane da se tradicionalno okupe na Spasovo.

Toga se dana održava i tradicionalni Spasovski turnir u Zabrdi.. Ova druženja, ovi turniri koji se održavaju počevši od Spasova do Rokova imaju svoju veliku vrijednost. Vrijednost za naš kraj, za naš narod, za te ljude koji prevale toliko kilometara ne žaleći ni vremena ni novca dođu da obilježe taj dan i nastave tradiciju. Poželimo im dobroga zdravlja, uspjeha i sreće na njihovu putu i da nam sretno dolaze i sretno se vrate.

Viki

Spasovski turnir u Zabrđu

Vrijeme nam nije bilo naklonjeno, ali nas nije moglo spriječiti da uživamo u ljepoti rodnoga kraja i čarima nogometne lopte. Poslije misnog slavlja na groblju u Zabrđu i užine kod domaćina Zabrđaca pošlo se na nogometno igralište kod Osnovne škole.

U prvom susretu su odmjerili snage Gornjani i Donjani (Zabrđci). Pobjedili su Gornjani 4:1. U drugom susretu su se sastali Baščina i Elite, susret je završen 1:0. U finalu su se sastali Gornje Zabrđe i Baščina, pravo «finale» puno uzbuđenja i do

samog kraja neizvjesno. Zabrđci su pobijedili sa 3:1 i tako postali pobjednici turnira 2010. godine.

Gornje Zabrđe je predvodio raspoloženi golman Juro Šimunović, a Baštince Jako Jelušić. Još su igrali Marko Topalović, Anto, Marko II, Jakov Šimunović, Anto, Juro za Gornjane. Za Baštince su nastupili Marko Šimunović, Jako Jelušić, Stipo Vidić, Zlatko Marković. Op-Josip, braća Pranjić. Ovoga puta zbog zauzetosti fra Marka pa je nezahvalna uloga djelatnika pravde pripala Ivanu Topaloviću Ići, koji je opravdao

povjerenje te je izvrsno odradio zadatak Hvala mu. Pjesma se orila na kraju i do kasno u noć uz zlatne kapljice vina koje su potaknule i onako razdragano srce u rodnome gnijezdu.

Na kraju nas je obišao i radostan bio fra Marko što je sve prošlo u veselju i zabavi, bez povreda i nereda. Svim akterima ovoga susreta zahvaljujemo se u ime svih Zabrđaca i organizatorima ovoga druženja koje se već šesti put održava za redom.

**Hrvatsko športsko društvo
Marko Topalović**

Postavljanje zvonika u Bilicama

Dana 11.6.2010. godine u popodnevnom satima nakon mnogo problema u putu (kvar auta i drugo) u Bilice je ponovno stiglo zvono nakon 18 godina. Zvono je dar obitelji Ante Marčinkovića (Petrićeva). Na kapeli je napravljen i zvonik, a napravio ga je i darovao Stipo Marčinković – Čorni (Antin). Zvonik i zvono su podigli i postavili Zgrim, Anto Petrićev, Mare Zgrimova, fra Marko i Igor

Mandušić-Gile. Nadamo se da će ovo zvono češće pozivati žive na molitvu, a ne zvoniti samo pokojnima u groblju Bilice.

Ovom prilikom zahvaljujemo se obitelji Marčinković na njihovom daru i molimo Božji blagoslov na njih i njihove obitelji i na sve one koji svojom ljubavi i darom pokazuju ljubav prema rodnoj grudi i svojim svetinjama.

Fra Marko Bandalo

Tijelovo ili Bra{an~evo

Kako je ovih dana stalno padala kiša bojali smo se da za blagdan Tijelova neće doći mnogi naši župljani. No prevarili smo se, dan kao za poželjeti sunčan, topao, a svijet pristigao iz mnogih krajeva iz Hrvatske, Austrije, Njemačke.

Tijelovo je jedan od četiri zapovjedna blagdana Katoličke

crkve. Pomični je blagdan i ovisi o Uskrsu. Slavi se uvijek četvrtkom nakon svetkovine Presvetog Trojstva. Blagdan je to sakramenta u kojem se, kako kršćani vjeruju i svjedoče, na nevjerojatan i neopisiv način daruju Božja ljubav i milosrđe. Naime, blagdanom Tijelova slavi se utjelovljenje Isusa

Krista pod prilikama kruha i vina kao krvi i tijela, koji se na taj način daruje svakom čovjeku. Na današnji se blagdan, kao i na još nekoliko blagdana tijekom godine, izlaže Presveti sakrament.

Svetu misu predvodio je fra Marko Bandalo, a nakon mise vjernici su obišli crkvu u procesiji i tako javno svjedočili svoju vjeru.

Poslije podne u 14.00 sati obavljen je i proljetni blagoslov polja na groblju Draguljići. Misno slavlje i blagoslov polja predvodio je fra Marko Bandalo u nazočnosti od pedesetak vjernika pristiglih sa svih strana. Uvijek je lijepo vidjeti s odraslima i njihovu djecu, a ovaj put je i djece bio veći broj. Posrećilo se da je i vrijeme bilo lijepo te je sve prošlo u najboljem redu: molitve na grobovima, procesija s uobičajenim molitvama i sveta misa. Poslije mise nastavljeno je druženje uz piće i ručak, pa su obnovljene neke stare uspomene i događaji iz tih krajeva.

Viki

Obasjano Rokovsko sveti{te

Prije nekoliko dana prosvijetlio je i križ na Rokovu groblju. Križ je postavljen prošle godine, visok je 3 m, a ovih dana su konačno urađeni svi završni radovi na njemu i sada nam je Rokovo groblje obasjano pa se vidi iz daljine.

Kompletnu rasvjetu donirali su **Zvonko Pilić, Mato Grgić i drugi.**

U Podbrđu je oformljen Odbor: Jakov Kljajić, Ante Zeba, Marka Julardžija i Jozo Kljajić. Odbor će se starati i voditi brigu o potpunom uređenju i održavanju Rokova groblja, održavanju kapele, ograde, o proširenju groblja i svemu ostalom što bude potrebno.

Viki

Proslava sv. Antuna Padovanskog

Tko nije čuo za ovoga sveca?! Svetac svega svijeta. Mole mu se kršćani, ali također i vjernici drugih vjera. Utječu se njegovu zagovoru ljudi u svim potrebama. Gotovo da nema crkve bez njegova kipa, bez škrinjice za potrebe siromaha.

U našoj što bližoj što daljoj okolici imamo dva svetišta sv. Antuna Padovanskog: Samostan i župa sv. Antuna na Petričevcu – Banja Luka i župa sv. Antuna – Dobretići – Pugarje.

Međutim i u našoj župi, Kotor Varošu imamo jednu crkvu posvećenu sv. Antunu. To je crkva sv. Antuna Padovanskog Šibovi – Novo Selo. Mi smo kao župa proslavili sv. Antuna u subotu, 12. lipnja svetom misom u 11.00 sati. Tu svetu misu predvodio je naš prijatelj, župnik iz Velike, vlč. Mario Sanić. On je došao zajedno s članovima Udruge raseljenih Kotorvarošana i folklornom skupinom iz Požeške kotline. S njima je bio i zamjenik načelnika općine Velika, gospodin Ivica Potočanec. Iz Daruvara nam je

bila u gostima folklorna skupina Pugarci. Također je bio nazočan i načelnik općine Klinča Sela, gospodin Milenko Vučković a u njegovoj pratnji su bile tri skupine mažoretinja iz Jaskanskog kraja. U ime konzulata Republike Hrvatske bio je g. Davor Zujić. Dan je bio vrlo topao, gosti iz Jaske su kasnili, ali

kad su se pojavile mažoretkinje, bilo im je oprošteno. Vlč. Mario je vrlo interesantno predstavio sv. Antuna Padovanskog okupljenim vjernicima. Nakon sv. mise druženje smo nastavili u Domu mladih u Šibovima koji je u zadnjih nekoliko godina obnavljan uglavnom sredstvima pomoći iz Republike Hrvatske.

Domaćini, predvođeni gospodinom Ilijom Marićem lijepo su primili sve goste, koji su se odužili lijepim kulturno umjetničkim programom. Na kraju programa izmijenjeni su pozdravi i prigodni darovi, a u poslijepodnevним satima gosti su se polako počeli razilaziti, jer su ih i sutradan uglavnom čekale nove obveze.

Mi smo, fra Marko i ja, iz Šibova, nakon kratkog osvježanja otišli na misu uočnicu u Dobretiće gdje je bio nazočan veliki broj vjernika.

Fra Anto Šimunović

Hodo~a{}e sv. Ivi u Podmila~je

I ove godine iz naše, Kotorvaroške kotline hodočastilo se sv. Ivi u Podmilačje.

Oni koji su više puta hodočastili mogu slobodno reći da iako slična, svako hodočašće ima jednu svoju neponovljivost. Ove godine je bilo posebno. Novi župnik, poneki novi hodočasnik, uvijek neka nova situacija. Ovogodišnje hodočašće za našu zajednicu započelo je već 18. lipnja kada su na svoj dugi put krenula petorica naših kotorvarošana iz Požeške kotline predvođeni gospodinom Markom Kljajićem iz Vetova. Do Kotor Varoša stigli su u nedjelju, u ponedjeljak su pokušali malo zaliječiti ranjene i umorne noge da bi svoje hodočašće nastavili s grupom hodočasnika iz Požeške kotline koji su krenuli od Luka prema Podmilačju oko 8.00 ujutro, 22. lipnja. Kiša, koja je danima padala nije obneshrabrila njih preko trideset. Nakon kratke blagoslovne molitve sa svojim zavjetima krenuli su hrabro uzdajući se u Božju pomoć i zagovor sv. Ive.

Iako je dugotrajna i jaka kiša već bila prouzročila dosta problema u

našem kraju, bio je prekinut promet prema Banjaluci zbog izlivanja Vrbanje i Jošavke, nača grupa od 87 hodočasnika krenula je nakon molitve prema Svetišću sv. Ive. Na samom početku puta vidjeli smo koliko je bila jaka kiša. Više od 50m u duljini kod Srednjeg Brda zemlja je zatrpala put prema Sokolinama tako da su jedino mogli proći pješaci i to jedan po jedan. Ipak, to nas nije obeshrabrilo. Išlo se malo bržim tempom jer se ni kod odmaranja nije moglo sjesti. Prvi pravi odmor imali smo na benzinskoj pumpi prije Skender Vakufa. Tu nam je fr Pero dovezao troje hodočasnika koji nisu uspjeli doći do Kotor Varoša zbog poplave. Do Tadije na Ugru stigli smo oko 1.00 iza ponoći. Ujutro, zbog stvarnih problema, troje hodočasnika nije uspjelo nastaviti put. Od Ugra smo krenuli oko 7.30 ujutro. Išli smo putem preko Orašca, pokraj groba Joze Furundije poznatoga po svojoj pobožnosti. Kiša nas je pratila cijelim putem. Tek kada smo došli do Seoca i kad smo se počeli spuštati prema svetišću kiša je stala, čak se pojavilo i sunce. Iako

umorni, sretno smo prispjeli u Svetište, gdje nas je dočekaao i blagoslovio župnik, naš fra Zoran Mandić. Kao hodočasnici z Kotor Varoša imali smo uistinu razloga da budemo radosni. Prvo, sretno smo stigli; drugo, imali smo u grupi najstarijega hodočasnika, Pilu Sirovinu (78g) kojemu je fra Zoran uručio prigodnu uspomenu i treće, na svetoj misi u 6.00 koju je predvodio uzoriti kardinal Vinko Puljić među zvonima koje je blagoslovio bilo je i zvono koje su darovali Hodočasnici Kotorvaroške Kotline.

Ovom prigodom zahvaljujem svima koji su nas pratili na našem putu svojim molitvama ali i osvježenjem i dr. Vjerujem da su mnogi, koji su i ove godine iskusili poteškoće puta ali zadovoljstvo zbog izvršenih zavjeta, molitava i žrtava već odlučili, ako to bude i Božja volja, i dogodne krenuti 22. lipnja u ovo naše veliko svetište.

Zahvaljujemo gospodinu Jakovu Markoviću koji je i ove godine svim hodočascima darovao prigode kape.

Fra Anto Šimunović

Petrovo u Bilicama

Dana 26.6.2010. godine proslavili smo svečano Petrovo u Bilicama. Svečanu svetu misu predvodio je naš fra Zoran Mandić uz koncelebraciju fra Ante Šimunovića, fra Marka Bandala i fra Pere Karajice. U Bilicama se okupio veliki broj vjernika pristiglih sa svih strana Hrvatske, Austrije, Njemačke. Jedan broj vjernika stigao je u Bilice prije na dan uređujući groblja i filijalnu crkvu.

U svojoj propovijedi fra Zoran je napomenuo da su Petar i Pavao unatoč svojim ljudskim slabostima zbog svoje vjere postali stupovi kršćanstva na kojima počiva crkva i kako se i mi trebamo na njih ugledati i biti čvrsti u svojim temeljima i kao ljudi i kao vjernici, a ako hoćete i kao Hrvati.. Pod misom fra Zoran je blagoslovio i zvono koje je darovao Anto Marčinković (Petrićev) sa svojom obitelji. Ovom prilikom se ispričavam Anti Petrićevom i njegovoj obitelji zbog mog propusta u svezi sa darovanim zvonom tj. nisam spomenuo čiji je to dar bio.

Nakon svete mise bio je

obiteljski ručak za sve nazočne. Uvjeren sam da će poslovi u Bilicama napredovati i da će ovakvih druženja i sastanaka biti još više, a nadam se da će i neki novi krov nići i da će to biti poticaj i drugima da dođu i obnove svoje

domove. Ovakvo zajedništvo jest izazov, ali i prigoda pokazati svoju ljubav prema rodnoj grudi i hrabrost kada je u pitanju obnova porušenog.

Fra Marko Bandalo

Zlatni pir u našoj `upi (2010)

Prije više od pedeset godina, točnije, 30. siječnja 1960. u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu, pred Bogom i Crkvom izrekli su svoje **DA** zajedničkom, bračnom životu, Ivo Vidić i Luca r. Zeba. Taj započeti hod u bračnom zajedništvu traje već više od 50 godina. Kroz tih pedeset godina podarili su narodu i Crkvi osmoro djece (4 sina i 4 kćeri), 12 unučadi i jedno praunuče. Zajedno sa svojom

obitelji, rodbinom i prijateljima oni su 26. lipnja 2010. svetom misom zahvalili Bogu za darovane im milosti, a svi ostali zahvalili smo dragom Bogu i njima za hrabro svjedočenje vrijednosti bračnoga života ovom svijetu. Nakon misnoga slavlja proslava se preselila u obiteljsku kuću Ive i Luce u Slatini.

Neka Gospodin Bog i nadalje izlijeva svoj blagoslov na njihov život.

Fra Anto Šimunović

@upa Kotor Varo{

Šibovi

Župnik fra Anto Kolarević ovako ih je opisao 1884.: »od Senjičarah (sic) čisto na zapad u daljini manje od ¼ sata pri briegu je katoličko selo Šibovi, broji 26 kućah sa 220 dušah; ovdje hrišćanske kuće samo 2. U ovom selu osobito je zemlja plodonosna. Šibovi odstoje od župnog stana 1 ¼ sata».

Od sredine 19. stoljeća imamo nešto više podataka u ovom selu. U nekim slučajevima podaci o Šibovima sadržani su sigurno u onima o Duratovcima, a o Jenjčarima ukomponirani su u podatke o Šibovima. Stoga je teško pratiti brojčani rast ovog sela. Na popisu fra Marijana Markovića iz 1871. zabilježene su slijedeće katoličke obitelji u Šibovima:

BUJDIĆ Ive, Luke i Stipice
PETRUŠIĆ Ivana, Marka i Stipe
DAVIDOVIĆ Ivana
PRAJZ Ive, Jakova i Petra
DŽOMBA Ive
ŠKROBIĆ Petra
KLJAJIĆ Ilije
VIDOVIĆ Ivana, Luke i Marijana
MARIĆ Ante i Ivica
MARIĆ Ante i Ivica
VINOČIĆ Ivica i Petra
VUKOVIĆ Ante

U izvješću župnika fra Franje Omrčenovića spominje se šibljansko groblje «Svirača», koje je još uvijek u uporabi. U vrijeme drugog svjetskog rata Šibovi su izgubili 28 mladića i muževa u punini snage. I u ovom selu, slično kao i u drugim ovoga kraja, u poratnom razdoblju zbio se proces iseljavanja i doseljavanja. U razne krajeve naše zemlje

odselila je 21 katolička obitelj. To su:

BUJDE Ante, Drage, Ilije (2), Ive, (Duboševac u Baranji) i Pere (Zagreb)

MARIĆA Ivana, Ive, Vinka i Vlade (Savino Selo u Baranji), Ivana (Novo Grahovo) te Stipe i Tome (Duboševac u Baranji)

VIDOVIĆA Ive i Mije (Savino Selo u Baranji)

VINOJČIĆA Ilije, Jake, Luke, Marka, Mate i Stipe (Duboševac u Baranji).

U Šibove su doselile obitelji:

BATLJANA Ante, Ive i Jure iz Jakotine

MANOVIĆA Ilije iz Jakotine

TOKALIĆA Marka iz Meline, župa Dobretići

TOMAŠA Pave iz Plitske

VARDIĆA Petra iz Meline, župa Dobretići

Godine 1986. u Šibovima je živjelo 112 katoličkih obitelji:

Agatić (2), Barić (2), Batljan (4), Bujdo (8) Lukić (1), Manović (1), Marić (20), Marčinković (2), Matić (3), Miškić (1), Pavlović

(1), Petrušić (7), Stipić (4), Tokalić (1), Tomaš (27), Vardić (1), Vidović (25), Vinojčić (7), Vuković (7), Zeba (8) i Zorkić (5).

GODINA	DOMA- ĆINSTVA	VJERNICI
1855	24	202
1863	32	247
1877	28	200
1883	-	215
1884	26	220
1885	-	226
1891	-	231
1894	41	248
1899	-	271
1910	44	267
1935	-	290
1960	-	423
1986	112	-

S. Kovačić,
Katolici u kotorvaroškom
kraju,

Svjetlo riječi, Sarajevo,
1989., str. 124. – 125

Naša crkva

Ambon. U porodici opreme svetišta naše crkve jezgro ambona, postolja za čitanje, predstavlja jedan ali stoga nešto duži kameni okrugli stup dopunjen nosačem za knjigu u obliku križa kojeg podupire također iz mesinga izrađen oslonac. Oslonac je moguće podešavati po visini pa i po nagibu pulta za knjigu. Ambon je od poda prezbiterija podignut za dvije stube tako da čitatelj svladava čitav prostor broda crkve. U svojoj povijesti je ambon povišeno mjesto, govornica, smješteno na spoju svetišta i broda crkve. Namijenjeno je, prije svega, čitanju biblijskih tekstova u liturgiji. Po imenu proizlazi iz riječi anabōō – glasno govoriti, dakle govornica, ili anabaīnō, popeti se. Arhitekturni izgled ambona kroz povijest prošao je dugački put od dvojice ambona u ranokršćanskim bazilikama do trostupnih ambona u romaničkim crkvama. Dok se u ranokršćanskim bazilikama sa sjevernog ambona čita evanđelije a s južnog poslanica i starozavjetni tekstovi kod trostupnog ambona, s najvišeg mjesta đakon čita evanđelje, sa srednjeg subđakon čita poslanicu a s najnižeg lektor čita tekstove starog zavjeta i ostale poruke. U suvremenim crkvama ambon je samo jedan ali još uvijek zadržava poziciju na spoju svetišta i broda crkve. Ta je pozicija poštovana također kod rasporeda opreme u našoj crkvi. Postavljanje ambona na lijevu stranu oltarnog stola naglašava asimetriju – a time i određenu prostornu dinamiku rasporeda opreme. Istovremeno se ambon veže s blizinom naglašenog arhitekturnog motiva stupova dnevne kapele dok ostaje desna strana prezbiterija otvorena; u njoj dominiraju meko oformljene terase kora pjevača.

Sedia. Između ambona s jednim te oltara s tri kamena stupa logično se uključuje sedilja s dvije okrugle potpore koje su u tom primjeru postavljene u pozadini. Ispred okruglih stupova s križevima oformljena su podignuta sjedišta koja prate jednako podignute stube. Pozicija sedilje koja je određena točno u glavnoj osovini, dakle u osovini koja

također određuje poziciju oltara tu centralnu osovinu dodatno naglašava. Nastaje širok dijapazon osovinski raspoređenih motiva i sekvencija od glavnog ulaza, glavnog osovinskog prolaza između klupa do oltarnog stola i sedilje te konačno do velikog fasadnog križa.

2. Podovi. Nekadašnji u tamnom i bijelom kamenu, granitu izvedeni pod broda crkve bio je dobro usuglašen te uravnotežen sa drvenom oblogom plafona pa i s drvenim portalima pobočnih kapela kao i drvenom oblogom vijenca lučnog zida broda crkve i njegove pozadine. U obnovi u ratu devastirane crkve primijenjen je drugačiji tretman plafona i zidova lađe koji sa svojom decentnom bijelom bojom te u kombinaciji betona, carrarskog mramora i žbuke traži komplementarnost topline i ugodnosti postignute drvenom oblogom podova pa i drvenim klupama. Drvena obloga podova obuhvaća najveći dio broda crkve u kojem su raspoređene klupe, prezbiterij/svetište te dnevnu kapelu. Da bi se prijatnu toplinu drveta što više naglasilo upotrijebljen je jasen koji je bajcovan u zlatnoj boji. Oblogu drvenog poda sastavljaju lamele većih dužina (tzv. brodski ili seljački pod). Drveni podovi primijenjeni su također u pobočnim kapelicama kao i u ivičnom području ulaza.

Kameni podovi broda crkve ostaju samo u ulaznoj osovini, u obilasku lađe te na osovinskom i bočnim prolazima. Slično u ratu uništeni oblozi od prirodnog kamena nove podove od kamena također sastavlja bijela boja – koja se likovno nadovezuje na bijele lučne zidove broda – te tamnija a toplija nijansa prirodnog kamena koja se nadovezuje na drvenu oblogu ostalih podova u našoj crkvi.

3. Klupe su treći element u dovršavanju unutrašnjosti. Slično drvenim podovima i drvene klupe daju toplinu i prijatnost interijeru te istovremeno stvaraju komplementarni likovni odnos s decentno nijansiranim bijelom bojom zidova lađe i njezina stropa.

Klupe su raspoređene na lučnim

terasama koje se postupno spuštaju prema svetištu. Pored svečanog pristupa u glavnoj osovini usmjerenog od ulaza prema oltaru i velikom križu te pristupa iz lučnog obilaska broda crkve prilaze do klupa dopunjuju dva bočna prolaza. Klupe su projektirane u običajnim dimenzijama te dopunjene s klesalima. Glavni arhitekturni motiv klupa su zasloni pored prolaza što razdvajaju dio uz prolaze od samih klupa – u njima je tako potenciran osjećaj mira, individualnosti, duhovnosti i koncentracije.

Početak svake klupe označava križ od podjednako bijelog mramora ugrađen u vertikalnu zaslonu i horizontalnu vijenca odnosno bordure naslona. Likovni akcent bijelih križeva u toplu nijansiranom drvenim pejzažu klupa naročito je impresivan prilikom spuštanja po prolazima prema oltaru. Slično drvenim podovima i plohe klupa su iz zlato bajcovanog jasena dok su bordure iz masivnog hrasta.

Ove najznačajnije radove formiranja unutrašnjosti naše crkve prati i njezino osvjetljenje. Dakle, izbor, nabava i montaža reflektora za što bolje svjetlosno doživljavanje unutrašnjosti. Radi se prije svega o primjeni efekta neizravnog osvjetljenja, postignutog isključivo osvjetljenjem stropa. To prijatno i diskretno osnovno osvjetljenje dopunjuju reflektori za naglašeno ali kontrolirano osvjetljenje prezbiterija i njegove opreme. Za sve elemente osvjetljenja unutrašnjosti već su pripremljeni priključci struje tako da ostaje samo spomenuta nabava i montaža kvalitetnih reflektora te njihovih uređaja za regulaciju intenziteta svjetlosti.

Nadam se da je ovaj prilog dopunio informacije i pojačao jasnost i argumentaciju budućeg uređivanja naše crkve. Dakako pred nama je još dosta napora i izazova, a također dosta radosti, zadovoljstva i ponosa. No gigantski obujam do sada kvalitetno obavljenih radova obnove može nas opravdano ispuniti optimizmom, upornošću i nadom za njihovo dostojno završavanje.

Vaš arhitekt, Marko Mušić

Razgovor s fra Jurom Marčinkovićem

Za čitatelje Glasnika razgovarali smo s našim Kotorvarošaninom fra Jurom Marčinkovićem, koji je sada voditelj Hrvatske katoličke misije u Victoriji, British Columbia, u Canadi.

Poštovani fra Juro, iako Vas čitatelji Glasnika znaju po Vašim odgovorima na njihova pitanja o zdravlju, ipak, recite nam još nešto o sebi!

Rođen sam 18. ožujka 1942. godine u selu Bilice, Kotor–Varoš, od oca Ilije i majke Ane rođene Prajz. Nakon završetka osnovne škole (1951.–1959.) odlazim u Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom gdje sam maturirao 1963. godine. U ljeto iste godine ulazim u Novicijat u Kraljevoj Sutjesci, a početkom devetog mjeseca pozvan sam iz vojnog ureda u Kotor Varošu na odsluženje vojnog roka. Tamo me dočekao neki »drug« s riječima: »Druže, poslat ćemo te u kažnjenički logor!« Na moje pitanje zašto, odgovorio mi je: »Zato što si otišao u popove, a oni su neprijatelji ove zemlje«. Odgovorim mu da ja nisam pop nego fratar i da ni popovi ni fratri nisu neprijatelji svoje domovine. No, on je kao ratni veteran, šepajući hodao po prostoriji u koju sam bio pozvan i ljutito ponavljao iste riječi, psujući i prijeteci da će me doista poslati u neki strogi vojni garnizon gdje će me tamošnji oficiri srediti. Njegove prijetnje još više su učvrstile u meni želju da budem svećenik. Vratio sam se u Kraljevu Sutjesku i za nekoliko dana primio poziv da se 30.

rujna javim u vojni garnizon u Vranju u Srbiji. Uistinu je to bio svojevrsni kažnjenički logor; svaki dan ista loša hrana, a od pribora limeni tanjuri i limene žlice. Ipak, nitko mi nije pravio dodatne poteškoće. Bavio sam se sportom, atletikom, trčanjem na stotinu i dvjesto metara. Na natjecanju u Vranju sve sam pobijedio. Potom su me poslali u Niš na svearmijsko natjecanje. I tu sam bio među prvima. Stoga je uskoro stigla naredba da idem u sportsku četvu u Beogradu. Ali tamo nisam otišao, jer je iz Beograda stiglo upozorenje: »Ne može pop u sportsku četvu«. Nakon godine provedene u Vranju, poslaše me u Debar na makedonsko-albanskoj granici, gdje je bilo oko četiri tisuće vojnika. Hrana je bila vrlo slaba, vojnici su se neprestano bunili i tukli s kuharima. Jednog dana nadređeni su odredili da budem šef kuhara. I tako mi prođe posljednjih šest mjeseci. Moja generacija je bila prva kojoj je smanjen vojni rok s dvije godine na osamnaest mjeseci.

Gdje ste studirali bogosloviju?

Po završetku vojnog roka vratio sam se u Kraljevu Sutjesku i završio godinu dana novicijata, godinu pripreme za franjevački red. Potom sam s kolegama otišao u Sarajevo, u samostan sv. Ante na Bistriku, gdje je bila smještena naša teologija. U proljeće 1965. tadašnja uprava Provincije Bosne Srebrene odlučila je da ne započnemo filozofsko-teološki studij, nego da šest mjeseci fizički radimo na izgradnji nove zgrade bogoslovije na Nedžarićima. Beton, cigle i ostali materijal nosili smo na katove na rukama, jer nije bilo dizalica ili nečega sličnoga. Bilo nam je naporno raditi, ali smo radili s ljubavlju i zanosom, jer smo bili svjesni da radimo svoju bogosloviju. I stariji studenti bogoslovije, uz

redoviti studij, radili su na izgradnji bogoslovije, ali ne svaki dan kao mi koji smo bili došli iz novicijata. Zidari i tesari bili su uglavnom iz Novog Šehera. Građevinske radove vodili su Anto Džolan i naš profesor fra Vitomir Slugić koji nas je ujutro s Bistrika vozio kombijem na Nedžariće. Najčešće smo se vozili tramvajem nadomak Nedžarićima, potom pješice, oko dva kilometra, do gradilišta bogoslovije. Vraćali smo se tek navečer, najprije pješice ona dva spomenuta kilometra i dalje tramvajem do Bistrika. Bogoslovija na Nedžarićima izgrađena je u rekordnom vremenu. Filozofsko-teološki studij počeo sam u jesen 1965. godine u Sarajevu, u samostanu sv. Ante na Bistriku. Kasnije, kad je otvorena bogoslovija u Nedžarićima, svi smo se tamo preselili. Za svećenika me je zareadio sarajevski nadbiskup dr. Smiljan Čekada, 29. lipnja 1970. godine. Mi ređenici ostali smo još godinu dana u Sarajevu, na Bistriku, gdje smo u crkvi sv. Ante pastoralno djelovali i u isto vrijeme dovršavali studij teologije.

Što ste još studirali po završetku filozofsko-teološkog studija u Sarajevu?

U ljeto 1971. godine uprava Provincije odredila me za župnog vikara u župi Barlovci kod Banje Luke. Tamo sam pastoralno radio i u isto vrijeme studirao i diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Također sam izvanredno studirao i diplomirao na Pravnom fakultetu u Banjoj Luci. Pripremao sam i pravosudni (odvjetnički) ispit, zbog čega sam godinu dana prakticirao kod odvjetnika Veseljka Milovića u Đakovici. U Njemačkoj sam u Freiburgu završio postdiplomski iz krivičnog prava. Kasnije sam diplomirao kinesku medicinu u Heidelbergu i Ulmu.

U kojim ste župama i zemljama dosad pastoralno djelovali?

Spomenuo sam da su Barlovci kod Banje Luke bili moja prva župa. Tamo se obnavljala župna crkva koja je bila vrlo teško oštećena u potresu 1969. godine. Mise su održavane na otvorenom, pa i zimi. I u filijali u Trnu kapelica je bila mala, a svijeta mnogo, pa su nedjeljne mise većinom bile vani. Na prvoj vjeronaučnoj olimpijadi u proljeće 1973. godine moji vjeroučenici iz župe Barlovci bili su prvaci u BiH, a u finalnom natjecanju u Zagrebu 1. svibnja osvojili su drugo mjesto za područje tadašnje Jugoslavije. U ljeto 1973. godine odlazim iz Barlovaca i preuzimam dužnost župnog i samostanskog vikara i ekonoma u Jajcu. Gvardijan je bio naš poznati profesor i propovjednik fra Mijo Đeno. Uz ostalo, u Jajcu sam radio na obnovi župne crkve i samostana. Kratko sam bio župni vikar u Šurkovcu i na Šćitu u općini Rama, te tri godine u samostanu sv. Ante u Đakovici na Kosovu. Iz Đakovice sam 1979. godine otišao u Njemačku gdje sam pastoralno radio 25 godina. Najprije sam kao župni vikar u Wuppertalu i Düsseldorfu učio njemački jezik. U jesen 1981. imenovan sam župnikom na njemačkoj župi Illmensee. Godinu dana poslije umro je susjedni župnik u Ostrach-Burgweiler pa sam morao preuzeti i tu župu. Obje župe su u prekrasnom području Bodenskog jezera. U njima sam radio šest godina. U ljeto 1987. odlazim u Pforzheim i preuzimam župe St. Josef Pforzheim-Eutingen i St. Johannes Neulingen-Duerrn. Tu sam ostao 10 godina. Poslije toga sam preuzeo župu Sv. Duha Elchesheim-Illingen, nedaleko od Karlsruhea. U toj župi djelovao sam pet godina, a onda sam uzeo slobodno vrijeme u kojem sam u Australiji zamjenjivao hrvatske svećenike na svim hrvatskim katoličkim misijama.

Gdje se danas nalazite i što radite?

Uprava Provincije Bosne Srebrene imenovala me u studenome 2006.

godine za voditelja Hrvatske katoličke misije u gradu Victoriji u Canadi gdje je 130 aktivnih hrvatskih obitelji. Misija se prostire po cijelom Otoku Vancouveru koji je dugačak preko 700 km. Svake nedjelje u Victoriji u 11 sati imam pučku sv. misu. Potom odlazim u 125 km udaljeni Nanaimo gdje je misa u 14.30 sati. Zadnje nedjelje u mjesecu iz Nanaima idem u Port Alberni gdje sv. misu imam u 17.00 sati. Port Alberni je udaljen 210 km od Victorije. Za Božić i Uskrs, a u ostalo vrijeme po dogovoru, imam misu i u Campbell Riveru. Ovaj grad je udaljen 330 km od Victorije. U Nanaimu euharistijsko slavlje bude u katoličkoj crkvi koja pripada tamošnjoj župi, a u Port Alberni i Campbell Riveru u engleskim katoličkim župnim crkvama.

U Victoriji sam zatekao manju hrvatsku crkvicu s toaletom za vjernike, jednu sobu s toaletom za svećenika, mali ured i zajedničku kuhinju za svećenika i vjernike. Misiju su prije mene vodili dalmatinski fratri. Kad je zadnji od njih, fra Jerko Čaleta, umro, župa je četiri godine bila bez svećenika. Povremeno su dolazili pojedini svećenici, kratko se zadržavali i odlazili. Prije mene ovdje je osam mjeseci služio bosanski franjevac fra Pavo Dominković koji sada vodi Hrvatsku katoličku misiju u Klagenfurtu. Svećenici su više puta pokušavali organizirati izgradnju Hrvatskog pastoralnog centra, ali bezuspješno. Došavši ovdje, vidio sam potrebe ovdašnjih Hrvata, ujedinio zajednicu i počeo s izgradnjom centra. U roku od osam mjeseci uspjeli smo izgraditi centar koji ima obnovljenu crkvicu s dvjesto sjedećih mjesta, četverosobni stan za svećenika i njegov osobni ured, dvoranu od dvjesto pedeset mjesta, veliku kuhinju, šest toaleta, ured sa sakristijom, veliki podrum i u njemu manju dvoranu od pedeset mjesta i dva toaleta. Centar je blagoslovio mjesni biskup msgr. Richard Gagnon 23. svibnja prošle

godine. O ovdašnjim Hrvatima i njihovoj angažiranosti i brizi za centar i svećenika ovisi koliko će dugo imati hrvatskog svećenika. Ja sam s njima zadovoljan i preza-dovoljan, a oni govore da su i oni sa mnom.

Recite nam nešto o svom humanitarnom radu u vrijeme Domovinskog rata?

U vrijeme Domovinskog rata bio sam župnik na njemačkoj župi u gradu Pforzheimu u Njemačkoj. U to vrijeme tamo sam osnovao Udrugu za pomoć Osijeku i okolici. Predsjednik udruge bio je gradonačelnik Pforzheima, a ja njegov zamjenik. Tajnik nam je bio glavni i odgovorni urednik tamošnjih novina Pforzheimer Zeitung. U udругu su se učlanile sve političke stranke grada i brojni građani. U Osijek smo poslali više od 1.100 tona hrane. U tijeku rata primio sam više od dvije tisuće izbjeglica iz Hrvatske i BiH. Svi su jedno vrijeme noćivali u mojoj župnoj kući, ponekad i po šezdeset osoba u jednoj noći. S toliko osoba u kući toaleti su bili stalno zauzeti pa sam morao odlaziti u toalete u dvorani. I u takvim okolnostima svaki dan rano sam ustajao i spremao se za vjeronauk koji sam predavao u školi. Našim izbjeglicama kasnije sam tražio smještaj, pa i posao. Često sam primao političare i liječnike iz cijele Hrvatske, osobito one iz Osijeka. Noćili bi kod mene ili kod nekoga od mojih župljana da bi tako izbjegli plaćanje skupih hotela. Za svoj humanitarni rad za Osijek dobio sam odličje *Ključ grada Osijeka*

Koje ste knjige dosad napisali?

Prva moja knjiga je *Heimat an den drei Seen* što u prijevodu znači *Zavičaj na tri jezera*. To je povijest Illmenseea, moje prve njemačke župe s njenom okolicom. Knjiga je objavljena 1985. godine na njemačkom jeziku u izdavačkoj kući Thorbecke, Sigmaringen. Njemački povjesničari ocijenili su je najboljom knjigom te vrste u zadnjem desetljeću i dobila je nekoliko nagrada.

Šest godina kasnije objavio sam, također na njemačkom jeziku, roman *Fremde im eigenen Haus* (Stranci u vlastitoj kući) koji je 1991. godine objavila izdavačka kuća Universitas iz Münchena. Roman govori o progonu Nijemaca iz bivše Jugoslavije i u njoj, poslije Drugog svjetskog rata, kada su pod prisilom morali napuštati svoja ognjišta i bježati u Njemačku zbog terora tadašnje komunističke vlasti nad njima. U knjizi opisujem dvoje mladih zaljubljenih prognanika koji iz Jugoslavije dolaze u Njemačku. Vjenčali su se i bili vrijedni i uspješni radnici, ali baš zato Nijemci starosjedioci ih ne vole niti ih prihvaćaju kao svoje. Stoga se mladi i zaljubljeni prognanici osjećaju strancima među svojim; bili su stranci u vlastitoj domovini i u vlastitoj kući. Roman je dobio više nagrada, a njemačko glasilo za kulturu, Literaturkalender 1993 – Spektrum des Geistes, uz veliku moju fotografiju, donijelo je opširni prikaz spomenutih mojih knjiga i uvrstilo me među tada najčitanije autore njemačkoga govornoga područja.

Izdavačka kuća *Školska knjiga* iz Zagreba objavila je na hrvatskom jeziku 2001. godine moju knjigu «Božja biljna ljekarna», a zatim iste godine i na njemačkom jeziku pod naslovom «Gottes Heilpflanzen-apotheke». Prvu godinu dana bila je to najprodavanija knjiga u Hrvatskoj, a potom još pet godina među najprodavanijim knjigama u Hrvatskoj. Vjerujem da je imaju i mnogi Kotorvarošani. Uskoro izlazi moja četvrta knjiga, knjiga zdravstvenih recepata i savjeta, koju bi trebala imati svaka obitelj.

Vi ste u Hrvatskoj poznati kao vrlo uspješan iscjelitelj. Recite nam nešto o tome!

Kao malo dijete mnogo sam naučio o ljekovitom bilju od tate i mame. Oni su dobro poznavali biljke. Od 1928. do 1946. godine tata je u bolnici u

Kotor-Varošu bio bolničar. Kotorvaroški liječnik dr. Čukac tada ga je slao da nosi lijekove i daje injekcije. Jednom ih je odnio nekoj pravoslavki u Maslovarama, a dr. Čukac je u to vrijeme u našoj kući dao injekciju momu bolesnomu bratu Vladi, godinu i pol dana mlađemu od mene. Nažalost, brat Vlado je poslije injekcije odmah umro, vjerojatno od posljedica alergijskog šoka. Kad se tata vratio i saznao da mu je sin Vlado umro, zauvijek je napustio posao bolničara. Živio je od poljoprivrede. Nije imao nikakve mirovine ni novčane pomoći. Skupljao je ljekovito bilje. I mi djeca smo mu pomagali. Bilje smo sušili i prodavali. Tako su činili i mnogi drugi iz našega sela. Kasnije sam pročitao i proučavao mnogo knjiga o ljekovitom bilju, njih oko četiri stotine. Stekao sam mnogo znanja o korištenju ljekovitog bilja u Kini i u svijetu kroz svu povijest ljudskog roda. Završio sam i kinesku medicinu. Bosanski franjevci bavili su se stoljećima liječenjem ljekovitim biljem. Pročitao sam i proučavao i ljekaruše bosanskih franjevaca. Njihovo znanje objavio sam u svojoj knjizi «Božja biljna ljekarna», a puno toga bit će objavljeno i u sljedećim knjigama. U Izraelu mi je jedan liječnik otkrio da imam u sebi energiju i da mogu drugima pomoći. Tu energiju kombinirao sam s ljekovitim biljem i tako sam liječio i izliječio mnoge bolesnike i to od raznih bolesti, od običnih do zloćudnih. Imao sam i razne pacijente: od djece do odraslih, od radnika do akademika, među kojima je bilo doktora i profesora medicine, svećenika i biskupa. I danas to radim, ali manje nego prije. Uspjeh u liječenju ispunja me zadovoljstvom, radošću i srećom.

Koliko dugo ćete ostati u Canadi? Koje planove imate?

Napomenuo sam da uskoro izlazi moja četvrta knjiga, a u pripremi je

još jedna o zloćudnim bolestima i terapijama za njih. Trenutačno pišem i članke o zdravlju za razne novine. Nove tekstove poslat ću i za Glasnik kotorvaroškog kraja. Imam ja mnogo planova, i to velikih, i zato ću se morati vratiti iz Canade. Nadam se da će mi se planovi i snovi ostvariti. Najveći mi je plan i želja umrijeti mlad, ali što kasnije.

Što biste poručili čitateljima Glasnika, osobito što se tiče njihova zdravlja?

Čitateljima Glasnika preporučam da čuvaju svoje zdravlje. Jer, što koristi čovjeku ako sav svijet dobije, a svoje zdravlje izgubi. Zdravlje ćemo najbolje sačuvati ako se molimo Bogu, čitamo Bibliju i čuvamo se od stresova. Svaki dan treba šetati barem tri kilometra, jesti voća, povrća, manje mesa i masti i što više izbjegavati alkohol i pušenje. Ako je netko obolio, taj mora imati povjerenja u liječnika i Bogu se moliti. Obitelj, rodbina i cijela zajednica trebaju uvijek moliti za bolesne. Nedavno su ruski, njemački i američki liječnici i psiholozi ispitivali djelovanje molitve na bolesnike. U prvoj grupi su izabrali bolesnike koji nisu znali da jedna grupa moli za njih. Bolesnicima je bilo bolje. U drugu grupu su izabrali kockom bolesnike kojima su rekli da će i zajednica moliti za njih. Rezultat je bio još bolji, bolesnicima se zdravstveno stanje nevjerojatno poboljšalo. U treću grupu su pozvali rodbinu i zajednicu da zajednički mole s izabranim bolesnicima. Uspjeh je bio još bolji.

Zaključak liječnika i psihologa je: molitva je djelotvorna, ona je melem za dušu i tijelo bolesnika, a ja ovaj naš razgovor zaključujem riječima svetoga Augustina: «Imajte uvijek povjerenja u Boga i nemojte nikada prestati iznova počinjati».

Razgovarala Viktorija Barišić

@upa Su}uraj

Blagdan sv. Ante Padovanskog u Su}urju i Gdinju

Bosanski franjevci pastoriziraju tri župe u Hvarsko-bračko-viškoj biskupiji: Sućuraj, Bogomolje i Gdinj na otoku Hvaru. U Sućurju i Gdinju 13. lipnja je svečano proslavljen blagdan sv. Ante Padovanskoga. Tom prigodom u Sućuraj je sa svojim župnikom i gvardijanom fra Ivicom Omazićem brodom stiglo šezdesetak Živogoščana koji su tako obnovili stari običaj. Ispred crkve sv. Ante pročitan je svečev «Život» - životopis, a zatim je, u nazočnosti brojnih Sućurana i njihovih prijatelja i gostiju, euharistijsko slavlje predvodio župnik Omazić u koncelebraciji sućurajskog župnika fra Stipe Marčinkovića.

Liturgijsko pjevanje predvodili su domaći pjevači pod ravnanjem s. Henrike Miškić. Pjevali su i pjevači iz Zaostroga. Na kraju euharistijskog slavlja kroz oba dijela Sućurja, kroz Gornju i Donju Bandu, prošla je tradicionalna procesija u tijeku koje su se pjevale pjesme na čast sv. Anti, dok su djeca put ophoda posipala cvijećem. Svečev kip nosili su

njegovi mladi imenjaci. Nakon procesije gvardijan Omazić je blagoslovio cvijeće i nazočnu djecu. Sućurani su se za blagdan sv. Ante pripremali obavljajući pobožnost trinaest utoraka i devetnicu na čast sv. Ante. Za sve goste pripremili su kolače i hladne sokove.

Blagdan sv. Ante nekada se u Sućurju naveliko slavio kao glavni blagdan i sajmeni dan, a i danas se svečanije slavi nego blagdan zaštitnika sv. Jurja.

Poslije čitanja «Života» sv. Ante, euharistijsko slavlje u župi Gdinj, u punoj crkvi zaštitnika sv. Jurja, predvodio je tamošnji župnik fra Augustin Tomas. Poslije procesije župnik Tomas je blagoslovio djecu i cvijeće, a onda se pridružio slavlju u sućurajskom samostanu gdje su nositelji kipa sv. Ante slavili svoje imendane.

U Sućurju su u 17. stoljeću bile tri župe, tri župne crkve i tri samostana. Jer, bježeći pred turskim nasiljem i terorom, u Sućuraj su 1646. godine

sa svojim narodom došli franjevci iz Zaostroga, a 1647. godine franjevci iz Živogošća. Zaostrožani su 1663. godine sagradili crkvu sv. Ante i samostan, a Živogoščani samostan i crkvu sv. Križa. Od svega toga danas je uzgor samo crkva sv. Ante. Prema uputama iz Beča iz 1878. godine i prema nalogu Kotarskog poglavarstva iz Hvara 1896. godine srušena je župna crkva sv. Jurja iz 13. stoljeća. Razrušeni samostan redovnika sv. Augustina iz tog doba 1993. godine obnovili su bosanski franjevci.

Sućuraj, 13. lipnja 2010.

Stipo Marčinković

@upa Podmila~je

Nedavno je sedamnaest biciklista iz Njemačke došlo u naše svetište. Svaku godinu krenu na hodočašće u Međugorje, a usput svrate i do sv. Ive. U Podmilačju imali su sv. misu, koju je na njemačkom jeziku predvodio fra Marko Bandalo, župnik iz Sokolina, razgledali su gradnju nove crkve, izrazili zadovoljstvo viđenim u odnosu na prošlu godinu i raspitivali se o gospodarskoj situaciji u Bosni i Hercegovini. Svaki puta su nam rekli kako je naša domovina prelijepa i čude se zašto mi svoju BiH ne sačuvamo više od kojekakva otpada - smeća. Posebno im se sviđa vožnja kanjonom Banja Luka - Podmilačje i rekli su da je taj kanjon za njih nešto posebno u cijeloj Europi. Nakon toga su se okrijepili i nastavili put do

Međugorja, po jakoj kiši koja ih je pratila čitav dan. Opet spremaju hodočašće na isti način u kolovozu

ove godine. Zadnje njihove riječi prije polaska bile su "Aufwiedersehen, bis August".

Miran

Misa za duhovna zvanja u Victoriji

Bosanski franjevac fra Juro Marčinković, voditelj Hrvatske katoličke misije u Victoriji u Canadi, potiče svoje vjernike da se mole za duhovna zvanja i da pomognu školovanje budućih svećenika Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

U nedjelju 20. lipnja u 15 sati upriličena je sv. misa za duhovna zvanja. Euharistijsko slavlje, u koncelecijaciji župnika fra Jure i u sudjelovanju oko tri stotine Hrvata, predvodio je fra Dujo Boban, voditelj Hrvatske katoličke misije u gradu Vancouveru. Fra Dujo je, uz ostalo, istaknuo kako je sv. Nikola Tavelić pisao i propovijedao da bez bosanskih franjevaca u Bosni i Hercegovini ne bi bilo katoličke vjere. Pohvalio je fra Jurinu hrabrost i spemnost što se odlučio izgraditi Hrvatski centar, jer se ni jedan prethodni voditelj Hrvatske katoličke

misije u Victoriji nije usudio pokrenuti i voditi tako zahtjevan projekt. Centar u vrijednosti od dva milijuna dolara vlastitim sredstvima izgradili su Hrvati grada Victorije i otoka Vancouvera i njihovi prijatelji. Fra Juro je rekao kako mu se čini da je po Božjem promislju 2006. godine došao u Victoriju u pravo vrijeme, prije početka svjetske ekonomske krize koja bi onemogućila izgradnju Centra.

Fra Juro je ukratko predstavio Hrvatsku katoličku misiju na otoku Vancouveru i svoje pastoralno djelovanje u njoj. Hrvatskoj katoličkoj misiji u Victoriji pripada čitav otok Vancouver koji je dugačak oko sedam stotina kilometara i ima oko šest stotina tisuća stanovnika, od čega je samo deset posto katolika. Mise za Hrvate slave se u Victoriji svake nedjelje u 11 sati, u Nanaimu u 14, 30, u Port Alberni u 17 sati svake

zadnje nedjelje u mjesecu, a u Campbell Riveru za Božić, Uskrs i u posebnim prigodama. U Victoriji stotinu i pedeset hrvatskih obitelji uvijek aktivno sudjeluje u svim događanjima i djelatnostima župne zajednice.

Nakon euharistijskog slavlja svi sudionici ostali su na večeri u dvorani novoizgrađenog Hrvatskog centra. Svu hranu pokolonile su obitelji iz Zajednice. Prihod od pića i ulaznica u dvoranu bit će darovan Franjevačkom provincijalatu Bosne Srebrene u Sarajevu za školovanje i odgoj svećeničkih kandidata. Tom prigodom obilježena je četrdeseta obljetnica fra Jurinog svećeništva. Župljani su mu u znak zahvalnosti darovali najnoviji laptop Mac Book Pro.

Karla Skontra,
član crkvenog odbora

Zavr{en te~aj u na{oj `upi

Koncem lipnja zavr{eni su te~aji u na{oj {upi. Već smo pisali o održavanju te~aja engleskog i njemačkog jezika koji su se održavali od 1.12.2009 do 30.6.2010. godine, a naravno sve to zahvaljujući Caritasu BK BIH i Hrvatskom Caritasu koji su nam to i omogućili. Tečaj njemačkog zavr{en je koncem lipnja, a održavao se dva puta tjedno u večernjim satima po dva školska sata u na{oj vjeronaučnoj dvorani.

Tečaji engleskog i njemačkog jezika su bili izuzetno posjećeni i zanimljivi. Dobro su došli školarcima, studentima, a i nama starijima.

Vrijeme je godišnjih odmora. Naše more je puno stranaca. Komunikacija sa strancima može prerasti u doživotno prijateljstvo, stvaraju se prilike za putovanja u strane zemlje ili nova poznanstva koja život čine uzbudljivijim.

Većina mladih posjeduju računare. Dopisivanje na internetskim portalima ili stranim forumima može poslužiti kao nepresušan izvor znanja ili mjesto za druženje. U ranijim projektima prošli smo i tečaj volontarijata. Ako se nađe među nama netko tko poželi istražiti nove mogućnosti volontiranja, trebat će nam jedan od svjetskih jezika. Omogućit će vam da

se lakše snadete, pronađete odgovarajući smještaj, ali i sporazumijte sa susjedima.

Na prijedlog naše profesorice Milice jedan dan smo organizirali tečaj u prirodi, te smo jedno cijelo poslijepodne proveli na Bjelinama, našem poznatom kupalištu. Bilo je zanimljivo jer uz ica i piće i konverzacija je bila bolja.

S polaznicima tečaja proveli smo anketu da saznamo njihovo mi{ljenje i održanim tečajevima,

njihov stav, potrebe i slično. Svi polaznici tečaja engleskog i njemačkog jezika izrazi su da je ovo jedan pozitivan i uspješan poduhvat, da je samo druženje pozitivno te da ovakvih i sličnih tečaja treba ovom gradu i ovoj {upi. Nadamo se da se ovakva okupljanja i druženja neće zavr{iti sada, već da ćemo i dalje naći vremena jedni za druge a i biti na pomoći jedni drugima.

Viki

Na{i darovatelji

Kotor Varo{

Ilija Batljan	35Eur
Ru{ica Vuković	100 CHF
Anto {imunović	20 Eur
Ilija i Ana Marković (Bilježnikov)	100 Eur
Jakov i Kata Mandić	100 Eur
Dragan Mili{ić	50 Eur
Marko Bjelobrk – Capo	100Eur
Mato Mandić / Stipe/	150 KN
Željka Manović	10 Eurr
Marija Vilus	180 Eur
Nedo i Kika Draguljić	50 Eur
Anto Marković	100 Eur
Željko Barbarić Mate	50 Eur
Marinko Nike Barbarić	50Eur
Mirko i Luca	100 AUD
Ilija i Jela Grgić	200 AUD
Franjo i Jela Zeba	50 Eur
Mile Kuzek	100 Eur
N.N.	100 Eur
Ivo Vidić	100 Eur

Za Crkvu Vrbanjci

Jako Čolić	50 Eur
Ilija Batljan	50 Eur
Željko i Ivka Draguljić	300 CHF
Petar Petru{ić	100 Eur

Za Misije

Mara Marić	50 Eur
Mara Marić sv Anti na nakanu	50Eur
Anto i Dragica Draguljić zavjet sv Anti	50 Eur

Za groblje Jakotina:

Ilija Batljan	100Eur
---------------	--------

Za Rokovoo groblje:

Petar Bogdana Kovačić	50Eur
-----------------------	-------

KSA

Manda Marić	120 Kn
Ilija Karajica	300 Kn
Did Rus	10 Eur
Petar Pilić	20 KM
Ru{ica Vuković	50 CHF
Juro i Mara Pranjić	10 Eur
Marko Pranjić Lola	10 KM

ZA GLASNIK

Željko i Ivka Draguljić	20 KM
Jako Čolić	20 Eura

Po`e`ani u [ibovima

U subotu, 12. lipnja 2010. god članovi Udruge raseljenih Hrvata kotorvaroške doline iz Požege odazvali su se na poziv g-din Ilije Marića iz Kotor Varoša te došli na proslavu sv. Antuna Padovanskog u Šibove, koja je taj dan upriličena za veliki broj uzvanika.

Iz Požege je krenuo autobus u ranim jutarnjim satima prema Kotor Varošu. Zajedno s Kotorvarošanima bili su i gosti iz općine Velika kojima je upućen poziv i koji vrlo rado pomažu radu Udruge te imaju veliki doprinos razvoju naše zajednice. Bili su tu velički župnik, vlč. Mario Samić, zamjenik načelnika općine Velika g-din Ivica Potočanec, predsjednik DVD-a Velika g-din Franjo Zvekić, zapovjednik DVD-a Milan Grubišić, predsjednik mažoretkinja Velika g-din Želimir Hercigonja, urednik Veličke kronike g-din. Robert Hoffman te predstavnici veličkih planinara Dario Ivković i Marko Šebalj.

Došli smo u Kotor Varoš oko 9.00 sati te nastavili prema Vrbanjcima kako bi gostima pokazali crkvu Sv. Franje Asiškoga iz čije je župe dio prisutnih putnika u autobusu. Nakon kratkoga razgledavanja i fotografiranja vratili smo se u Kotor Varoš te krenuli prema Šibovima. Na samom dolasku dočekali su nas predstavnici iz Kotor Varoša g-din Ilija Marić i g-din Dragan Juričević te nam uputili dobrodošlicu. Ubrzo zatim poslužen nam je doručak i piće kako bismo se okrijepili. Nakon doručka krenuli smo prema groblju u Šibovima gdje je služena sv. misa.

Sv. misu je predvodio vlč. Mario Samić s kotorvaroškim župnikom Fra Antom Šimunovićem i Fra Markom Bandalom. Samu svečanost sv. mise i cjelokupnoga slavlja uvećao je dolazak mažoretkinja iz Klinča Sela kao i ostalih gostiju toga kraja. Po

završetku mise, neposredno prije samoga ručka, mažoretkinje su izvele nekoliko točaka kojima su zadivile nazočne goste. Kako bi pokazali zahvalnost za poziv i organizaciju predstavnici Udruge raseljenih Hrvata kotorvaroške doline i HKUD-a iz Požege darovali su simbolične darove g-din Iliji Mariću, fra Anti Šimunoviću i g-din Draganu Juričeviću.

G-din Marić je održao kratki govor te istaknuo buduće planove u svezi izgradnje infrastrukture u porušanim selima kotorvaroške doline. Tom prilikom je istaknuta dugogodišnja dobra suradnja i prijateljski odnosi između Hrvata koji žive u Kotor Varošu i onih što žive van granica Bosne i Hercegovine. Slavlje je završilo u popodnevnom satima uz pjesmu nazočnog HKUD-a, Hrvoje Vukčić Hrvatinić iz Požege i KUD-a iz Pougarka. Na povratku smo kratko otišli prema starom Hrvojevom gradu te ukratko razgledali ljepote kotorvaroške doline.

Jedan dan brzo prođe, uspomene se jave silinom i prošlost je tu u nama, pa osjetimo tugu u srcu

tešku poput kamena zbog nedavnih ratnih zbivanja. Tuga u srcima je neizmjerena, prati nas poput sjene i kulminira svakim posjetom rodnom kraju.

Gostima rado pokažemo gdje smo živjeli, pokušamo prenijeti dio onoga što mi znamo i volimo a istovremeno znamo da imamo dva doma, onaj koji smo morali ostaviti i onaj koji smo naknadno izgradili. Zbog toga se uvijek vraćamo, makar na kratko - jedan dan da nam srce zatreperi, da osjetimo žar ljubavi koju smo imali i imamo prema rodnoj zemlji gdje su u grobovima naši preci, gdje smo korijene pustili. Veselimo se svakom novom dolasku u naš Kotor Varoš kao i nastavku uspješne suradnje.

Zahvaljujemo svima koji su uložili golem trud kako bi što dostojansvenije proslavili Sv. Antuna u Šibovima. Organizacija i doček su bili besprijeekorni te u srcima nosimo lijepu uspomenu na taj dan.

Još jednom, veliko HVALA!

Anda Derdić

Imena i imendani

Bernard – dolazi od njemačkog Bernhard, a tumači kažu da su tu dvije starovisokonjemačke riječi, morfemi: bero ili bern, što znači medvjed i hart – snažan izdržljiv. U praksi žive različite izvedenice osnovnog imena. Muška: Bero, Berko, Berno, Nardo, Nardi, Bernardin, Dino, a u ženskom rodu Bera, Berna, Brica, zatim Bernarda, Bernardica, Bernardeta (umanjenica prema talijanskom Berna/r/detta/, Narda, Narica, Nardica, Dina.

Među svecima tog imena najpoznatiji je Bernard, opat iz Clairvauxa /1091.-1153./ u Francuskoj. Potječe iz burgundske plemićke obitelji. Studije je završio u Parizu. Bio je iznavrednih umnih, organizacijskih i duhovnih kvaliteta. Godine 1112. s još trideset mladih ljudi pristupa u reformirani cisterciski samostan u Citeauxu. Uskoro dobiva zadaću da s 12 redovnika osnuje novi samostan. Odabrao je Clairvaux. Smatra se drugim utemeljiteljem cistercita, jedne od benediktanskih grana. U Clairvauxu je svojom razgranatom djelatnošću postao duhovnim vođom cijele Europe. Povjesničari ga nazivaju »neokrunjenim papom i carem svoga stoljeća«. Pape te engleski i francuski kraljevi tražili su i slušali njegove savjete. Unatoč slavi ostao je skroman redovnik, svjestan svojih granica, odbivši ponuđene nadbiskupske stolice. Pod njegovim je utjecajem Ljudevit VI., francuski pokrenuo 2. križarsku vojnu. Bernard je bio teško razočaran, jer je sve krenulo kako on nije htio. Svoju je osobnu duhovnost hranio Svetim pismom i pisanim djelima crkvenih otaca. Pisac je mnogih spisa pisama i propovijedi. Godine 1830. papa Pio VIII. proglasio ga je i počastio titulom crkvenog naučitelja. U kalendaru spomendan mu je 20. kolovoza. Likovni ga umjetnici prikazuju u bijelom habitu cistercitskog opata, s križem, knjigom ili perom u ruci, uz karakteristični atribut – košnicu,

znak njegove ljeporječivosti. Stoga je, među ostalim, i patron pčelara.

Znani je svetac istog imena i **Bernardin** Sijenski /1380.-1444./, franjevac, glasoviti i utjecajni pučki propovjednik u Italiji, obnovitelj Franjevačkog reda, širitelj pobožnosti prema Mariji, Josipu i Imenu Isusovu. Učitelj sv. Ivana Kapistranskog. U kalendaru mu je spomendan 20. svibnja. Uz njegovo ime je u kalendaru ime Zvezdan. To dolazi otuda što u životopisu Bernardina Sijenskog stoji da se za vrijeme jedne njegove propovijedi o Imenu Isusovu nad njegovom glavom pokazalo sunce (zvijezda) i u njemu slova IHS Jesus Hominum Salvator /Isus Spasitelj ljudi. Često ga i slikaju s tim znakom nad glavom ili na prsima. Poznata je i sveta **Bernardica** Soubirous, u kalendaru 16. travnja. Puno joj je ime Marija-Bernarda (Marie-Bernard), pučki Bernardica Lurdska. Ponegdje je stavljena u kalendar 18. veljače, odmah nakon spomendana Lurdske Gospe. Kao djevojčici – u vremenu od 11 veljače do 16. srpnja 1858. godine – ukazala joj se 18 puta Majka Božja («Gospa»). Bilo je to kod massabielske (Massabielle) spilje nedaleko od francuskog grada Lourdesa. Otada Lourdes (Lurd) postaje jedno od najpoznatijih svjetskih marijanskih hodočasničkih svetišta.

Bernardica je pretrpjela mnoga sumnjičenja, ispitivanja i prezire, jer nisu vjerovali njezinim tvrdnjama o viđenjima. Kad je smatrala da je svoju zadaću izvršila, odlazi u samostan. I tu je naišla na mnoga nerazumijevanja, a povrh toga dugo je i teško trpjela od bolesti. Znala je reći: «Moja je zadaća biti bolesna.» Umrula je 16. travnja 1879. godine u Neversu. Njezino neraspadnuto tijelo počiva u tamošnjoj samostanskoj crkvi. Svetom je proglašena 8. prosinca 1933. Likovno je najčešće prikazuju u lurdskoj spilji, kako kleči pred Gospom.

Bertold ima korijen u njemačkom jeziku: starovisokonjemački beraht znači slavan, glasovit, sjajan, blistav, a druga je sastavnica walt, walten – vladati, upravljati moglo bi se, dakle, prevesti u «slavni vladar» U praksi su učestalije muške i ženske izvedenice osnovnog imena; Bero, Berica, Berti, Berto, Bertica, Tolda, Toldi, Toldica. U kalendaru je sveti Bertold 29. ožujka. Rodom je iz jugozapadne Francuske, iz mjesta Salignac, a kao pustinjač živio je u 12. stoljeću na gori Karmelu u Palestini. Bio je na čelu skupine pustinjaka od koje je poslije 1200. nastao Karmelićanski red. Ondje je i umro.

Blandina dolazi od latinskog pridjeva blanda, višestruka značenja: laskava, udvorna, umiljata, ugodna, uljudna. Hrvatske su izvedenice: Blanda, Blandica, Bladica, Ina, Dina.

U kalendaru je spomendan svete Blandine, djevice i mučenice, 2. lipnja, premda se malokad nađe u običnim, pučkim kalendarima. Bila je kršćanska-ropkinja i s velikom skupinom drugih kršćana podnijela mučeništvo godine 177. u Lyonu. Ondje se i danas časti. Likovno se prikazuje s likom bika i s mrežom u rukama (jer su je u mreži bacili pred razjarenog bika) Zaštitnica je kućnih pomoćnica i općenito djevojaka.

Nastavit će se...

Vi pitate, fra Juro odgovara

Vodu moramo redovito piti u dostatnoj količini

Pitanje: Često spominjete da se mora redovito piti dostatno vode i tekućine, dnevno oko 2,5-3 litre. Ja ne volim vodu ali zato redovito pijem dosta čaja, sokova i kave. Jedan liječnik mi je rekao da to nije dobro. Molim Vas za savjet. S. A. Geelong.

Odgovor: Liječnik Vam je dobro rekao. Znanstveno je dokazano da naše tijelo potrebuje dnevno oko 3 litre tekućine. Nažalost osobe poslije 40 ili 50 godina životne dobi ne osjećaju potrebu za tekućinom i zato ne uzimaju dnevno onoliko koliko organizam treba. Ovdje bih osobito naglasio da sam u mojoj knjizi "Božja biljna ljekarna" točno naveo koliko se čaja smije dnevno popiti od određene ljekovite biljke, redovito se poslije 3 tjedna mora napraviti pauza od jedan tjedan. Ako se ne drži određenih uputa onda pijenje čaja može biti štetno. Isto tako dobro i nužno je znati da čaj, kava i alkohol izbacuju tekućinu iz organizma. Zato je nužno da se osim pijenja čaja i kave u umjerenoj količini, mora dnevno popiti najmanje 1,5-2 litre vode.

Sunčana svjetlost je nužna za naš organizam

Pitanje: Često ste naglasili da je dobro svaki dan oko jedan sat biti vani na dugim šetnjama, voženju bicikla itd. Sada mi je i jedan liječnik rekao da moj organizam nužno treba sunčanog svjetla. Zašto? L. G. Perth.

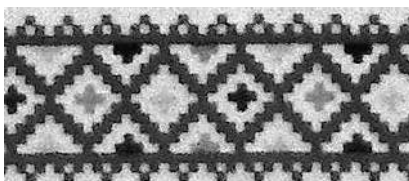
Odgovor: Sve što pišem na ovoj stranici je za dobrobit našega organizma ali i duha. Poznata je poslovice "u zdravom tijelu je i zdrav duh". Liječnik Vam je dobro rekao. Naš organizam treba dnevno najmanje 30 minuta sunčanog svjetla. Ovdje je dobro znati da sunčano svjetlo djeluje na naš organizam jednako ako je oblačno ili bez oblaka.

Zašto nam je potrebna sunčana svjetlost? Naš organizam treba nužno vitamin D. Vitamin D se ne uzima preko hrane već preko sunčanog svjetla! Naglašavam, nije važno je li oblačno ili ne, sunčano svjetlo djeluje na naš organizam, važno je da budemo dnevno najmanje 30 minuta u prirodi i naše tijelo će imati potreban vitamin D.

Soja je potrebna u našoj ishrani

Pitanje: Često ste spominjali da je soja ljekovita i potrebna u našoj prehrani. Željela bih o tome malo više znati. S. Z. VIC.

Odgovor: Da, često sam naveo na stranici Hrvatskog vjesnika da je soja vrlo ljekovita i nužna za naše zdravlje. Mnogi znanstvenici smatraju da je to čudotvorna biljka. Znanstveno je dokazano da sjeme soje sadrži ljekovite tvari koje štite srce, kosti, sprječavaju nastanak raka, uklanjaju neugodne i vrlo štetne posljedice klimakterija kako kod žena tako i kod muškaraca (i muškarci imaju klimakterij). Ovdje bih osobito naglasio da ljekoviti sastojci soje smanjuju negativni holesterin (LDL) u krvi. Soja se može nabaviti kao mlijeko, tofu, ulje, zrno i brašno. Može se pripremiti i upotrebljavati na razne načine.

ANTI-AGEING

Pitanje: Jedan kineski liječnik mi je rekao da je za moje dijete ali i za nas odrasle dobro 2 puta tjedno poslije 17 sati ništa ne jesti. Nisam ga shvatila zašto je to tako. Što Vi kažete? Lj. J. VIC.

Odgovor: Prema mnogim znanstvenicima je dobro i korisno 2 puta tjedno poslije 17 sati ništa ne jesti. Ta metoda se naziva Dinner-Cancelling. Smatra se daje to vrlo dobra, korisna i nužna metoda jer se njom tijelo održava mladoliko. Tijelo proizvodi više hormona za rast, smanjuje temperaturu tijela, eliminira predčelije raka i čuva tijelo od debljanja. Smatram da je vrlo dobro i korisno uz ovo još jedan čitav dan u tjednu ništa ne jesti ali popiti oko 3 litre prirodne vode.

Kako se zaštititi od nastanka Alzheimer bolesti?

Pitanje: Kako čitamo ali i susrećemo kod mnogih osoba, alzheimer bolest se sve više pojavljuje. Kako da se zaštitimo od njezina nastanka? L. B. VIC.

Odgovor: Nažalost nastanak ove bolesti nije još u potpunosti ispitana. Isto tako za sada nema lijekova koji će ovu bolest izliječiti. Ipak, znanstvenici su utvrdili da osobe koje se mnogo smiju, vesele u društvu obitelji i prijatelja, jedu mnogo vitamina, osobito fol kiseline i Omega - 3 masnih kiselina, manje izložene nastanku depresije ali i ove bolesti. Prema najnovijim studijama i negativni holesterin koji se nalazi u krvi, taloži se i u krvnim posudama mozga i onda pridonosi nastanku ove bolesti. Zato se treba puno kretati, preorijentirati na zdravu ishranu s više voća i povrća i tako ukloniti štetni holesterin iz krvi a tim i iz krvnih posuda u mozgu.

Nastavit će se...

Plasti~ni otpad u Bosni i Hercegovini -ozbiljan ekolo{ki problem

U Bosni i Hercegovini gotovo nema izletišta ili vodenog toka koji nije zatrpan plasti~nim otpadom, ~iji je rok razgradnje i do 1 000 godina. Zašto otpad završava u rijekama i pored putova?

Prema podacima iz Agencije za statistiku BiH i Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prošle godine uvezeno je više od 2,2 milijuna kilograma PVC vrećica. Ta golema količina plastike koja se uveze svake godine većinom završava pored putova, u rijekama, na deponijima.

Nakon povlačenja nabujalih rijeka koje su širom Bosne i Hercegovine poplavile velike stambene površine kao i obradiva zemljišta, gradovi se suočavaju s novonastalim problemom – tonama nagomilanog ambalažnog otpada: plasti~nih boca, vrećica i limenki „nasukanih“ na obale rijeka.

Tone ambalažnog otpada u rijeci Neretvi prijete ekološkom katastrofom

Centri civilnih inicijativa (CCI) uputili su otvoreno pismo kritike i upozorenja Ministarstvu za okoliš i turizam Federacije Bosne i Hercegovine, povodom kritične ekološke situacije na akumulacijama hidroelektrana na Neretvi. Kako navode iz ove nevladine organizacije, tone nakupljenog ambalažnog otpada u ovoj rijeci mogle bi prouzrokovati ekološku katastrofu ne samo za Mostar, nego i za sve ostale gradove kroz koje Neretva prolazi. "Svaki građanin, ili u gorem slučaju svaki turist, može primijetiti da naša zemlja nema kvalitetne strategije, niti poduzima kvalitetne poteze na terenu, koji bi umanjili prisutnost otpada u okolini. Značajan dio nezbrinutog otpada jest i ambalažni. Na različitim razinama vlasti postoje određeni dokumenti koji bi trebali imati funkciju strateškog okvira, ali nema naročito vidljivih rezultata", kažu u CCI.

Adis Arapović, projekt menadžer u toj nevladinoj organizaciji, smatra da najveća odgovornost leži na dva entitetska resorna ministarstva, Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS i

Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. "Od njih se već dugo očekuje uspostavljanje adekvatnog zakonskog okvira, a paralelno s tim i konkretni strateški potezi u odgovornom upravljanju otpadom. Međutim, s razočarenjem možemo konstatirati da je Bosna i Hercegovina jedna od najzagađenijih zemalja regije, da je otpad i dalje ozbiljan ekološki problem, a da njegovo tretiranje resursom nadležnim ministarstvima još nije na listi prioriteta", naglašava Arapović. Prema riječima glasnogovornice CCIa Majde Behrem Stojanov, Federacija Bosne i Hercegovine već sada trpi golemi novčani gubitak zbog neusvajanja potrebnih zakonskih rješenja kojima bi se regulirao ambalažni otpad. Kaže kako se već godinama izbjegava usvajanje tih prijeko potrebnih propisa, od kojih bi zasigurno najznačajniji bio pravilnik o upravljanju ambalažnim otpadom. "Njegovim usvajanjem osiguralo bi se trajno rješenje za problem ambalažnog otpada, ali bi se osigurali i prihodi u iznosu koji bi se kretao između 10 i 20 milijuna maraka godišnje", kazala je Behrem Stojanov. Navodi kako bi to automatski značilo i otvaranje novih radnih mjesta, pa bi se, makar kada je u pitanju područje Mostara, ublažila dva iznimno velika problema – nečistoća i nezaposlenost. "Nas, kao nevladinu organizaciju, kontaktirale su zainteresirane strane iz Švedske za otkup kompletnog papirnog, plasti~nog i staklenog otpada u Bosni i Hercegovini. No, upravo zbog nedostatka zakonskih propisa nije bilo moguće ništa dogovoriti", ustvrdila je Behrem Stojanov.

Ministarstvo okoliša tek na početku rješavanja problema

U Ministarstvu okoliša i turizma Federacije BiH kažu da su njihove aktivnosti na rješavanju problema proizvodnje i upotrebe plasti~nih kesa tek na početku. "Zaštita okoliša je vrlo skupa! Trenutno u suradnji s firmom provodimo model upravljanja ambalažnim otpadom u sustavu integralnog upravljanja otpadom, gdje je sva odgovornost prebačena s

potrošača na proizvođača. Dakle, da proizvođač tj. onaj tko stavlja u promet otpad i upravlja njim" ističe Lukić. „Naša se razmišljanja u ovom trenutku kreću od mogućnosti uvođenja organiziranog prikupljanja i reciklaže, koja je jako skupa, do uvođenja poreznih opterećenja po uzoru na neke europske zemlje", kažu u Ministarstvu okoliša i turizma Federacije BiH.

U nevladinim organizacijama ističu da nema vremena za čekanje te da postoji rješenje i to više njih. "Prvi od njih je da se potpuno zabrani proizvodnja i stavljanje u promet najlonskih vrećica, druga opcija je da iste ne smiju biti distribuirane besplatno, odnosno da im se odredi minimalna cijena, što bi automatski i ekstremno reduciralo njihovu uporabu, i treća, da se napravi mehanizam reciklaže najlonskih vrećica, gdje bi onda pojedinci ili kompanije imali interes za prikupljanje i pretvaranje otpadnih vrećica u repromaterijal", kažu u Centrima civilnih inicijativa.

Nitko ne traži papirnu ambalažu

Ni građani nisu dovoljno ekološki osviješteni, i malo je onih koji razmišljaju o očuvanju životne sredine. U jednom od velikih bh tržišnih centara kažu da kupci ne zahtijevaju da im se artikli koje kupe pakiraju u biorazgradivu ambalažu. "Mi na kasama koristimo standardne, plasti~ne vrećice, osim na određenim odjelima, poput pekare, gdje se artikli pakiraju u vrećice od papira. Nije bilo kupaca koji, iz ekoloških razloga, žele isključivo papirnu ambalažu", kaže Armina Dedić, portparol tržišnog centra.

Mnoge zemlje smatraju problem zagađenja plasti~nim vrećicama jednim od najvećih ekoloških problema i temeljno rade na eliminiranju plasti~ne ambalaže iz svakodnevnog života. Tog otpada štetnog po okolinu, kako kažu ekolozi, mogli bismo se osloboditi zabranom proizvodnje i uporabe, ali u Bosni i Hercegovini malo se radi na tome da što prije započne uporaba biorazgradive ambalaže.

**Preuzeto: ekologija, ba autor:
Sanel Kajan**

Ponovo u Australiji

Nije prošlo ni godina dana i ja se nađoh ponovno u jednoj od velikih svjetskih zračnih luka očekujući svoj let, utapajući se u ono mnoštvo putnika koji nekamo idu. Putujući tako prošlih godina, iako sam znao kuda idem i zašto, osjećao sam tjeskobu, pitanja.. Kada ću ponovno u rodni kraj, koga ovaj put neću zateći, kolike ću sve ljepote propustiti.

Ovaj put sam bio savršeno miran. Znao sam da idem samo zamijeniti kolegu na nekoliko tjedana i vraćam se.

Sretno sam sletio u Sydney. Tu me je dočekaio fra Smiljan i odvezao u naš Hrvatski katolički centar Sammer Hill gdje sam se malo osvježio. Uskoro je stigao i fra Miroslav te smo krenuli prema Canberri. Uz put smo svratili do Wollongonga gdje smo obišli bolesnoga subrata fra Andreja Matoca koji se uspješno oporavlja. Uz moje drijemanje, sigurno smo stigli do Hrvatskog katoličkog centra u Canberri. Sve je bilo gotovo isto kao i prije 9 mjeseci, samo je malo urednije.

Bilo je lijepo susresti se s vjernicima kod kojih sam bio gotovo osam godina. Uistinu godi čovjeku vidjeti radost u očima drugih. Iako sam proveo na zamjeni fra Miroslava više od jednoga mjeseca, nisam uspio doći kod svih koji su me pozivali da ih posjetim u njihovome domu. Uza sve, uspio sam sa svojim vjernim prijateljima otići i u ribolov. Da sada pišem što sam sve ulovio, nema smisla, jer bi se mislilo da je to ribarska priča.

Hrvatska zajednica u Canberri, kao i zajednice u drugim mjestima u Australiji, pokazuju krutu stvarnost. Najvećim dijelom tu su prisutni stariji članovi. Većina mladih su se integrirali u

australsko društvo. Jedan mali broj još uvijek odolijeva držeći se Hrvatskih domova i crkava.

Canberra je glavni grad Australije, ima preko 300 000 stanovnika. Taj grad je od samoga svoga početka planiran. Naime, kada se krajem 19. stoljeća Sydney i Melbourne nisu mogli dogovoriti koji bi od njih bio glavni grad, odlučili su naći srednje rješenje. Negdje oko 300 km od Sydneya i 700 km od Melbournea izgradili su novi grad i proglasili ga glavnim. Tu je smještena vlada, parlament, tu se danas nalaze veleposlanstva svih većih država svijeta. Jedno od ljepših je i veleposlanstvo Republike Hrvatske, koje je kao i ono Bosne i Hercegovine izgrađeno darovima naših ljudi koji žive u Australiji.

Danas u Australiji živi oko 6 000 Hrvata. Najvećim dijelom se bave graditeljstvom. Procjenjuje se da su Hrvati izgradili oko 60% Canberre. Većina kamenih zidova, podzida i ograda djelo su hrvatskih graditelja.

Naš hrvatski narod je uvijek bio vjeran Crkvi. Stoga, i u njegovu egzodusu (izgnanstvu) Crkva ga je pratila. Tako je u bilo i u Australiji. Canberu su pastorizirali svećenici iz Sydneya i Melbournea. Tek 1971. godine dolazi stalni svećenik, misionar u Canberu. Bio je to Fra Mato Bonić. Dogodine Hrvatski katolički centar Canberra & Queanbeyan slavi 40 godina postojanja. Danas, oko 300 vjernika dođe na nedjeljnu sv. misu. Najvećim dijelom to su stariji. Ima i nekoliko mlađih obitelji koje sa svojom djecom redovito dolaze na misu na hrvatskom jeziku, neki dođu povremeno a neki samo uz krštenje ili vjenčanje. Vrijeme je učinilo svoje pa se druga i treća generacija sve više integrira u australsko društvo i Crkvu. Kakva je budućnost naših centara u Australiji vrijeme će pokazati.

U svakom slučaju, iako sam radostan otišao u Australiju još radosniji sam se vratio kući.

Fra Anto Šimunović

Nedjeljni ru~ak

Za ovaj broj nedjeljni ru~ak predlo~ila nam je naša Mira Preradović. Vjerujemo da će vam se dopasti i da će naći mjesta i na vašoj trpezi posebice sada u vruće dane.

Lagana čorba od povrća

Potrebno je: 2-3 mrkve, jedna šalica mladog graška, dva mlada krumpira, dvije glavice crvenog luka, jedan češanj bijelog luka, jedna tikvica, peršinov list, list celera, list kopra, sol, vegeta malo ulja.

Priprema: Izribanu mrkvu dinstati s crvenim lukom. Krumpir isjeckati na kockice kao i tikvicu. Na izdinstani luk i mrkvu dodati krumpir, tikvicu i grašak. Sve skupa dinstati 15-ak minuta, dodati vode po želji (želite li gušće ili rjeđe). Na kraju dodati isjeckani list peršina, celera i kopra. Dodati sol i vegetu po potrebi. Uz ovu čorbu može se dodati i desetak listova blitve. Ako želite dodajte žlicu kiselog vrhnja ili pola dcl vrhnja za kuhanje.

Lagana torta

Potrebno je: 220 gr žitnih pahuljica, 50 gr margarina, 25 gr čokolade, 50 gr sjeckanih i prženih lješnjaka.

Nadjev: 2 lista želatina, 350 gr ABC sira (krem sir a može i domaći), 100 gr šećera u prahu, 200 gr gustog jogurta, 3 dcl slatkog vrhnja 175 gr crne čokolade i 175 gr bijele čokolade

Priprema: U plastičnu vrećicu staviti žitne pahuljice i isitniti ih drvenim čekićem, (za meso) ili valjkom za tijesto. Na pari otopiti čokoladu i margarin. U toplu otopljenu masu dodati žitne pahuljice i lješnjake i sve dobro izmiješati.. Dobivenu masu staviti u okruglu tepsiju za tortu.

Priprema nadjeva: Slatko vrhnje izlupati u šlag. Želatin omekšati u hladnoj vodi. ABC (krem sir)

pomiješati sa šećerom u prahu. Dodati jogurt i tučeno slatko vrhnje, želatin ocijeđen i nad parom otopljen. Bijelu i crnu čokoladu otopiti na pari. Gore pripremljenu smjesu za nadjev prepoloviti i u jedan dio dodati istopljenu bijelu čokoladu a u drugi dio crnu čokoladu. Obje smjese razliti na podlogu u kalupu. Drškom kuhače obje smjese međusobno prošarajte u mramorni uzorak. Kolač staviti u hladnjak dok krema ne očvrstne. Zatim izrezati na kriške kao tortu i poslužite.

Dobar tek!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Kupio čovjek novog BMW-a i odlučio se malo provozati. Izađe on tako u grad i stane na semaforu, kad ono BUM. Okrene se on i vidi fiću. Pogleda svoj auto i vidi slomljena stop svjetla, spojler, branik iskrivljen. Krene on ljutito prema vozaču fiće.

Uхвати ga za kragu, kad on zavapi:

- Nemoj, prijatelju. Pogledaj što voziš, a ja nemam para. Smiluj se!

Ovaj se smiluje i pusti ga. Staje malo kasnije na drugom semaforu i opet BUM. Okrene se i ne može vjerovati, opet isti fiću! Krene on sada sa željom da ubije onog drugog, ali ovaj opet zakuka:

- Nemoj brate, molim te, imam ženu i troje djece.

Ovaj se opet smiluje i pusti ga. Krene i opet, na trećem semaforu, BUM. Okrene se vozač BMW-a, a onaj iz fiće mu maše:- idi, idi, ja sam!

Kontrolni toranj u Bosni se obraća pilotu:

- Molimo vas da nam kažete vašu oznaku, visinu i položaj.

Pilot:

- Mujo, 180, sjedim.

Budi se Mujo iz kome nakon prometne nesreće, pa pita:

- Gdje se ja to nalazim?

- U sobi broj 11! - odgovori mu netko.

- A jel' u bolnici ili zatvoru?

